

УДК 343.977

Тетяна Валеріївна БАННА,

здобувач вищої освіти

Університету державної фіскальної служби України;

Лілія Валентинівна ПОЛУНІНА,

старший викладач кафедри фінансових розслідувань

факультету підготовки, перепідготовки

та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції

Університету державної фіскальної служби України

ТАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

За останні декілька років значно підвищились вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій слідчими органів досудового розслідування як з боку держави, так і з боку суспільства. Злочинність в Україні постійно трансформується, що супроводжується ростом протидії органам досудового розслідування.

Саме тому, проведення такої слідчої (розшукової) дії, як огляд місця події потребує ретельного його планування, організації та забезпечення криміналістичною технікою.

Одним із важливих способів отримання доказової інформації з матеріальних джерел, належить огляду, як слідчій (розшуковій) дії. Слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні (ч. 1 ст. 223 Кримінального процесуального кодексу України).

Відповідно до ч. 1 ст. 237 КПК, з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів [1].

Підставами для проведення слідчої (розшукової) дії є наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети. Слідчий, прокурор вживає належних заходів для забезпечення присутності під час проведення огляду осіб, чий права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені. Перед проведенням огляду особам, які беруть у ньому участь, роз'яснюються їх права і обов'язки, а також відповідальність, встановлена законом (ч. 3 ст. 223 КПК) [1].

Огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюється негайно після завершення огляду.

При плануванні проведення огляду місця події слід враховувати його науковий формальний поділ на чотири основні етапи, які реалізуються за допомогою різноманітних тактичних прийомів.

1) На етапі орієнтування слідчий повинен зробити загальний попередній огляд місця події (приміщення, ділянки відкритої місцевості та ін.). На цьому етапі також окреслюються найбільш реальні межі ділянки огляду, приймаються заходи по захисту слідів від непогоди та інших негативних впливів, розподіляються ролі між учасниками огляду, вносяться корективи до плану проведення огляду [2, с. 215].

2) На етапі загального огляду слідчий більш детально вивчає загальну обстановку місця події, весь комплекс його вузлів в цілому і загальний взаємозв'язок між ними. Слідчий визначає, які вузли являються центральними, з якого доцільно продовжити подальший огляд всіх вузлів і якими методами. На цьому етапі здійснюється фотографування місця події за правилами орієнтуючої і об зорної фотозйомки.

3) Детальний етап являється основним при проведенні огляду місця події, бо в його рамках не тільки сприймаються, вивчаються і аналізуються кожна окремих вузол і його окремі деталі (сліди, об'єкти), а і здійснюється сам пошук слідів і речових доказів із застосуванням криміналістичної техніки. Проводиться вузлова і детальна (масштабна) фотозйомка або відеозапис.

4) На заключному етапі підводяться загальні висновки огляду, виявляється, що було пропущено, не охоплено оглядом. При необхідності ці недоліки усуваються. Результати огляду фіксуються в протоколі та інших документах [2, с. 216]. Під іншими документами слід розуміти плани, схеми, фототаблиці та ін.

При проведенні додаткового огляду необхідно мати матеріали первинного, у яких чітко позначене місце розташування трупа, слідів, виявлених при первинному огляді, викладена інформація, добыта в ході первинного огляду. Додатковий огляд доцільно проводити за участю осіб, які брали участь у первинному огляді [3, с. 15].

Отже, розглянута процесуальна слідча (розшукова) дія є спрямованою на безпосереднє виявлення та фіксацію обстановки місця події, слідів злочину й інших фактичних даних, що мають значення для встановлення обставин події кримінального правопорушення. Ефективність огляду місця події під час розслідування злочинів зумовлена такими факторами: своєчасним виїздом на місце події, кваліфікованими діями слідчого та залучених спеціалістів, суворим дотриманням вимог кримінального процесуального

законодавства та використанням розроблених криміналістикою рекомендацій із застосуванням криміналістичної техніки.

Список бібліографічних посилань: 1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4652-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 07.10.2019). 2. Яблоков Н. П. Криминалистика : учеб. М. : ЛексЭст, 2003. 376 с. 3. Іщенко В. М. Протоколи слідчих і судових дій та інші документи як джерела доказів у кримінальному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2001. 20 с.

Одержано 10.10.2019

УДК 343.135(477)

Тетяна Євгеніївна БЕЗНОСЮК,

курсант Університету державної фіскальної служби України;

Катерина Олегівна ДОБРАЦЬКА,

курсант Університету державної фіскальної служби України;

Анна Сергіївна АМЕЛІНА,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри фінансових розслідувань

Університету державної фіскальної служби України

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ ЗАХОДИ ТА НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ВИЯВЛЕННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ

Проведення негласних слідчих (розшукових) дій в системі кримінального процесу законодавцем здійснюється не так давно, адже раніше порядок провадження досудового розслідування злочинів здійснювався в інших організаційноправових формах, де вказані дії мали статус оперативно-розшукових заходів і могли проводитись тільки уповноваженими на те оперативними підрозділами.

Актуальність теми дослідження полягає в першу чергу у відсутності цілісного комплексного підходу до розуміння даної теми.

Теоретичною базою для розробки нових методик організаційно-тактичних принципів проведення негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів є праці вітчизняних та зарубіжних учених в сфері криміналістики, кримінального процесу й теорії оперативно-розшукової діяльності, а саме: С. В. Албула,